

Z kroniki naukowej

INAUGURACJA STUDIUM PRAWA NIEMIECKIEGO NA WYDZIALE PRAWA I ADMINISTRACJI UNIwersYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU

W listopadzie 2003 r. na Wydziale Prawa i Administracji UAM utworzone zostało Studium Prawa Niemieckiego. Inicjatywa ta podjęta została w ścisłej współpracy z Instytutem Prawa Gospodarczego Uniwersytetu w Hamburgu oraz Wydziałem Prawa Uniwersytetu Europejskiego *Viadrina* we Frankfurcie nad Odrą. Kierownikiem studium został prof. dr hab. Wojciech Dajczak.

Działalność Studium oficjalnie zainaugurowano 6 grudnia 2003 r. W uroczystości wzięli udział liczni przedstawiciele środowiska naukowego, reprezentanci instytucji czynnie wspierających tę inicjatywę, a także wojewoda wielkopolski A. Nowakowski, dr A. Bussmann, konsul RFN we Wrocławiu i M. Kareński-Tschurl, konsul honorowy RFN w Poznaniu.

Przybyłych z okazji inauguracji gości powitał dziekan Wydziału Prawa i Administracji UAM prof. dr hab. Andrzej J. Szwarc. Dziękując wszystkim osobom i instytucjom zaangażowanym w organizację Studium, obok głównych partnerów z Hamburga i Frankfurtu nad Odrą, podkreślił w szczególności rolę *Deutscher Akademischer Austausch Dienst* oraz Międzynarodowej Fundacji Współpracy Prawnej.

Prof. A. J. Szwarc zwrócił uwagę obecnych, że utworzenie Studium wpisuje się w kontekst postępującej integracji i intensyfikacji wielopoziomowych kontaktów międzynarodowych. Wobec tych procesów już od dłuższego czasu powszechnie dostrzegana jest potrzeba dostosowania edukacji prawniczej do nowych wyzwań. Następnie przedstawione zostały możliwości poszerzenia wykształcenia w zakresie obcych systemów prawa na poznańskim WPIA. Dziekan Wydziału wskazał w pierwszej kolejności na możliwość odbycia części studiów na uczelniach zagranicznych dzięki wykorzystaniu wsparcia finansowego w ramach programów UE. Na przestrzeni ostatnich lat wielu poznańskich studentów z sukcesem połączyły pobyty na zagranicznych uniwersytetach z praktykami w tamtejszych kancelariach i instytucjach, co stanowiło szczególnie korzystną formę poszerzania kwalifikacji zawodowych. Wydział oferuje także na miejscu zinstytucjonalizowane formy nauczania innych systemów prawa. Obok powstającego właśnie Studium Prawa Niemieckiego prowadzony jest wykład *Einführung in das deutsche Recht*. Można uczestniczyć w zajęciach prowadzonych w ramach Studium Prawa Brytyjskiego. Ważnym uzupełnieniem oferty edukacyjnej są także otwarte wykłady wygłaszane przez goszczących na Wydziale wybitnych prawników zagranicznych. Prof. A. J. Szwarc poruszył także kwestię upowszechniania za granicą wiadomości o polskim systemie prawnym. Wskazał przykładowo na prowadzone na Uniwersytecie Europejskim *Viadrina* we Frankfurcie nad Odrą wykłady wprowadzające do prawa polskiego. Kluczową rolę odgrywałoby tu jednak zachęcenie studentów zagranicznych do odbywania części studiów prawniczych w Poznaniu przy wykorzystaniu wsparcia programów UE. Głównie z myślą o tych studentach organizowany jest na Wydziale cykl wykładów o prawie polskim w językach obcych.

Szerzej przedstawiony został szczególnie tryb studiów prawniczych, z jakiego mogą skorzystać studenci prawa we Frankfurcie nad Odrą. Na bazie ścisłej współpracy obu uniwersytetów mają oni od

1993 r. możliwość równoległego studiowania prawa polskiego. W ciągu 10 lat trwania tego programu blisko trzystu studentów *Viadriny* uzyskało dyplomy ukończenia prawa na WPiA UAM, a ponad siedemdziesięciu polskich studentów zdobyło tytuł *Master of Laws (LLM)*. Jednocześnie kilkoro absolwentów przystąpiło z sukcesem do niemieckiego egzaminu państwowego, a kilkunastu podjęło pracę na *Viadrinie* na stanowisku asystenta bądź przygotowuje tam prace doktorskie. Frankfurcki Wydział Prawa jest kluczowym partnerem przy organizacji poznańskiego Studium Prawa Niemieckiego, a ponadto planowane jest tam uruchomienie analogicznego studium prawa polskiego, być może w ramach działalności *Collegium Polonicum* w Słubicach. Godne podkreślenia jest to, że współpraca obu wydziałów prawa obejmuje nie tylko działalność edukacyjną, ale także szeroką współpracę badawczą, w szczególności w odniesieniu do problematyki przestępczości przygranicznej. Kończąc swoje wystąpienie, prof. A. J. Szwarz podziękował obecnemu na uroczystości dziekanowi Wydziału Prawa we Frankfurcie nad Odrą prof. dr. dr. Uwe Schefflerowi za dotychczasową owocną współpracę i wyraził głębokie przekonanie o dobrych perspektywach dla jej efektywnej kontynuacji.

Nawiązując bezpośrednio do przedstawionego bilansu dotychczasowych kontaktów, rektor UAM prof. dr hab. Stanisław Lorenz wypowiedział się z uznaniem o licznych konferencjach prawniczych organizowanych wspólnie przez oba zaprzyjaźnione wydziały i cenionych wydawnictwach stanowiących pokłosie tych spotkań. Następnie wręczył dziekanowi WPiA zarządzenia o powołaniu Studium Prawa Niemieckiego oraz o powołaniu jego kierownika, życząc jednocześnie powodzenia w realizacji zainicjowanego przedsięwzięcia.

Głęboką satysfakcję z powołania Studium wyraził także wojewoda wielkopolski Andrzej Nowakowski. W swoim wystąpieniu odniósł się w szczególności do sieci powiązań powstających w wyniku rozwijania się współpracy województwa z partnerami niemieckimi.

Z kolei reprezentująca Konsulat Generalny RFN we Wrocławiu dr Anette Bussmann odwołała się do silnych niemieckich tradycji Poznania i Wielkopolski. W jej przekonaniu powstające Studium stanowi znaczące uzupełnienie pejzażu naukowego miasta w zakresie niemcoznawstwa, sytuując się obok wysoko cenionej poznańskiej Filologii Germańskiej oraz Instytutu Zachodniego.

Prof. dr Dieter Martiny, który przewodniczy *Verein zur Förderung des Studiums des Deutschen Rechts in Poznań e.V. Frankfurt Oder*, poruszył temat zakresu wyzwań organizacyjnych i finansowych wiążących się z uruchomieniem Studium. Otwarcie mówił o zderzeniu entuzjazmu z koniecznością zapewnienia sił dydaktycznych oraz zagwarantowaniem stabilnego finansowania. Świadomość tych wyzwań zadecydowała m.in. o powołaniu stowarzyszenia wspierającego działalność Studium. Zabezpieczenie finansowania udało się obecnie uzyskać dzięki pomocy niemieckich instytucji, konieczne jest jednak przekonanie przedsiębiorców i prawników praktyków o celowości wspierania takiego przedsięwzięcia. Prof. D. Martiny poinformował m.in. o przekazanych nieodpłatnie przez niemieckie wydawnictwa na potrzeby studentów książkach i bazach danych. Trudności organizacyjne i finansowe nie przesłaniają jednak znaczenia takiej inicjatywy edukacyjnej. Profesor podkreślił wyjątkowość momentu historycznego, jakim jest przystąpienie Polski do Unii Europejskiej, które pociągnie za sobą istotne konsekwencje prawne. Wymiana doświadczeń polskich i niemieckich w tym zakresie będzie miała w tym aspekcie szczególną wartość. Nie bez znaczenia jest tu jednak konfrontacja dwóch różniących się modeli edukacji prawniczej. Uwzględnić należy także, że nauka w ramach Studium ma zasadniczo charakter uzupełniający.

Ostatnim punktem uroczystości był wykład inauguracyjny zatytułowany *Rechtsexprot als Hochschulangebot*, który wygłosił prof. dr dr h.c. mult. Rolf Stober, dyrektor Instytutu Prawa Gospodarczego Uniwersytetu w Hamburgu. Omawiając zjawisko „eksportu prawa” podkreślił, że w dzisiejszym świecie jego koniecznym warunkiem jest postawa oczekiwania i akceptacji u partnera. Przedstawił liczne przykłady tego typu wsparcia udzielanego przez RFN, więcej uwagi poświęcając współpracy z Chinami, z którymi zawarta została umowa o dialogu prawniczym.

Program Studium przygotowany został z myślą o studentach i absolwentach WPiA, aplikantach oraz przedstawicielach zawodów prawniczych. Warunkiem koniecznym zakwalifikowania słuchaczy jest

dobra znajomość języka niemieckiego. W przyszłości planowane jest poszerzenie formuły studium o program doktorancki. Nauka w studium jest bezpłatna.

UAM jest kolejną uczelnią w Polsce, która umożliwi swoim słuchaczom poszerzenie kwalifikacji zawodowych w ramach specjalnego programu prawa niemieckiego realizowanego w języku niemieckim przez niemieckich wykładowców. Ten model kształcenia wymagał we wszystkich przypadkach ścisłej współpracy z partnerami niemieckimi. Najstarsza, utworzona w 1996 r., Szkoła Prawa Niemieckiego na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego prowadzona jest przy wsparciu Wydziału Nauk o Państwie i Prawie Reńskiego Uniwersytetu Fryderyka Wilhelma w Bonn oraz Niemieckiej Fundacji Międzynarodowej Współpracy Prawnej. Powstała rok później Szkoła Prawa Niemieckiego na WPIA Uniwersytetu Jagiellońskiego jest wspólnym przedsięwzięciem z Uniwersytetami: Ruprechta Karola w Heidelbergu i Jana Gutenberga w Moguncji. Rok później podjęła działalność Szkoła Prawa Niemieckiego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego, który podjął w tym zakresie współpracę z Wydziałem Prawa Uniwersytetu w Kolonii i tamtejszym Prawnym Centrum Współpracy Europejskiej i Międzynarodowej. Natomiast od 2002 r. funkcjonuje Polsko-Niemiecka Szkoła Prawa przy Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. Instytucją partnerską w tym przypadku jest Wydział Prawa Uniwersytetu im. Humboldta w Berlinie oraz Polsko-Niemieckie Stowarzyszenie Prawników. Zajęcia z prawa niemieckiego oferowane są także dla studentów Wydziału Prawa Uniwersytetu Łódzkiego, gdzie prowadzą je wykładowcy z Uniwersytetu Wilhelma w Münster. Wśród uczelni niepublicznych program prawa niemieckiego realizowany jest w Wyższej Szkole Handlu i Prawa w Warszawie.

W dniu inauguracji poznańskiego Studium Prawa Niemieckiego miała miejsce jeszcze jedna szczególna uroczystość. W obecności reprezentantów władz województwa i miasta oraz licznych przedstawicieli środowiska naukowego i prawniczego prof. Andrzej J. Szwarz, dziekan WPIA UAM został uhonorowany Krzyżem Zasługi I. Klasy Orderu Zasługi Republiki Federalnej Niemiec.

Ryszarda Formuszewicz

POLSKO-NIEMIECKA WSPÓLPRACA W ZAKRESIE ADMINISTRACJI REGIONALNEJ W PRZEDEDNIU AKCESJI DO UNII EUROPEJSKIEJ

W dniu 3 XII 2003 r. w siedzibie Instytutu Zachodniego w Poznaniu odbyła się konferencja naukowa pt. „Polsko-niemiecka współpraca w zakresie administracji regionalnej w przededniu akcesji do Unii Europejskiej”. Zorganizowane przez Instytut Zachodni spotkanie zgromadziło polskich naukowców, urzędników i działaczy samorządowych zainteresowanych polsko-niemiecką współpracą regionalną. Przedsięwzięcie to mogło odbyć się dzięki finansowemu wsparciu Fundacji im. Friedricha Eberta.

Otwarcia konferencji dokonała dyrektor Instytutu Zachodniego prof. Anna Wolff-Powęska. W swoim wystąpieniu zwróciła uwagę na fakt, że pomimo poważnych trudności i konfliktów w relacjach polsko-niemieckich w ostatnim czasie (wojna w Iraku, Traktat Konstytucyjny, spór o pamięć historyczną) współpraca lokalna i regionalna rozwija się nadal. Jest to – zdaniem prof. A. Wolff-Powęskiej – oznaką tego, jak wiele w polsko-niemieckich kontaktach udało się w ostatnich latach uczynić, a jednocześnie okazją do refleksji nad tym, jak na co dzień współpraca ta wygląda i jak powinna się ona rozwijać w przyszłości.

W pierwszej części konferencji zatytułowanej „Samorząd województwa jako partner niemieckich krajów federacji” obradom przewodniczyła dr Hlona Romiszewska (Instytut Zachodni). Ożywioną dyskusję poprzedziły wystąpienia zaproszonych panelistów. Wśród nich znaleźli się: Joanna